

європейського права компанії (5-8 листопада 2015 в Tempus Центрі в Національному університеті «Одеська юридична академія (Україна) Дорожкіна Ю.Д.); публікація наукових статей у журналі «InterEULawEast»: журнал міжнародного та європейського права, економіки та ринкової інтеграції викладачами та студентами університету; отримання студентами юридичного факультету стипендії для навчання на факультеті економіки і бізнесу Загребського університету (Хорватія) у 2016 році та завершення курсу Комерційне право (Нагорняк І. та Псьолов В.).

Роль Університету у проекті полягала в створенні навчальної-методичної підтримки магістерської програми, підготовці навчальних матеріалів для магістерської програми та інших публікацій, створенні курсу лекцій для магістерської програми, обміні досвідом, навчальної-методичній підтримці інших університетів-учасників проекту, залученні до участі інших українських освітніх і науково-дослідних інститутів.

В рамках місцевої акредитації магістерської програми відповідно до рішення Вченої ради юридичного факультету дисципліни «Правові сім'ї Європи», «Європейське митне і податкове законодавство», «Сучасні проблеми міжнародного права», «Європейське приватне право», «Публічна служба в ЄС і Україні», «Конституційне і інституційне право ЄС» були включені в робочий навчальний план магістратури в 2015 році.

Таким чином, завдяки активній участі викладачів та студентів Університету вдалося підвищити потенціал науково-педагогічних працівників, досягти поставленої мети в рамках проекту, отримати конкретні результати, зокрема: створення засад для розробки і реалізації магістерської програми «Міжнародне та європейське право», видання підручників, наукові публікації, участь у конференціях, семінарах; підписання угоди про співпрацю між членами консорціуму про співпрацю, поширення інформації щодо результатів участі у проекті на сайті Університету (<http://www.donnu.edu.ua>), участь студентів у пілотному навчанні в межах проекту тощо.

Говорячи про перспективи, слід відзначити, що пріоритетними напрямками активності Університету мають стати: розширення можливості університету в сфері надання освітніх послуг англійською мовою, в тому числі в форматі дистанційного навчання; створити умов для запровадження інноваційних методів навчання; підвищення мобільності, зокрема участь академічного та адміністративного персоналу, студентів, аспірантів в проектах мобільності; розширення освітніх програм у форматі «спільних дипломів» тощо.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ПЕРВИННИХ УМІНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ

І.А. Щербак

У сучасний період проведення реформ судової системи, правоохоронних органів, адвокатури потребує нових підходів до підготовки фахівців. Практична підготовка студентів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття відповідного кваліфікаційного рівня. Метою практичної підготовки є оволодіння студентами сучасними методами, формами, засобами майбутньої професійної діяльності, її організації, формування професійних умінь і навичок, виховання потреби систематичного поновлення. Перелік видів практик для кожної спеціальності або спеціалізації, їх форми, тривалість і терміни проведення визначаються в навчальних планах. Стала очевидною неефективність

традиційного способу з'єднання теорії із практикою. Зрозуміло, що до студента під час такої практики, наприклад, в юридичній службі організації (підприємства) ставляться як до малокваліфікованої робочої сили, до того ж в завдання практикуючого юриста не входить обов'язок когось вчити.

На сьогодні склалася певна невідповідність між значимістю практичної підготовки студентів як базової ціннісної орієнтації фахівця й рівнем розробленості проблем розвитку практичної підготовки, формування умінь як умови удосконалення якості підготовки майбутніх фахівців – правників. Тому метою статті є висвітлення актуальних питань організації практичної підготовки для формування навичок і умінь студентів – юристів.

Окремі питання практичної підготовки студентів, основні форми з формування умінь (лекції, практичні заняття, навчально-методичні семінари, індивідуальні заняття, комп'ютерне діагностування, практика, аналіз ситуацій, ділові ігри тощо) розкрито в монографічному дослідженні О. Янкович. Дослідженню понять «навичка» і «уміння» присвячені роботи Л. Фрідмана, який стверджує, що вони нерозривно пов'язані між собою. Він зазначає, що здатність виконувати дію формується спочатку як уміння.

Правничі школи повинні забезпечити набуття студентами практичних навичок шляхом запровадження нових методик викладання, серед яких вказано юридичну клініку, імітацію судового процесу тощо. Для імітації судового процесу необхідно мати пристосовану для цього аудиторію, в якій майбутні юристи можуть моделювати судові засідання. Для відпрацювання навички спілкування із клієнтом або навички публічних виступів корисно застосовувати відеозйомку, за допомогою якої студент може подивитися на свої дії зі сторони. Ступінь наближення навчального процесу до практичних умов визначають сутність тієї чи іншої системи практичної підготовки.

В юридичних клініках викладання проводиться з використанням активних методів навчання, тобто прийомів і способів психолого-педагогічного впливу, які порівняно з традиційними методами навчання, в першу чергу, спрямовані на розвиток самостійного мислення, активізацію навчально-пізнавальної діяльності, формування навичок і вмінь нестандартного вирішення правових проблем і вдосконалення професійних навичок. Активні методи навчання поділяють на імітаційні та неімітаційні. Основна особливість перших – імітація досліджуваного процесу або діяльності. Неімітаційними, частіше за все, є активні види традиційних занять: лекції, практичні заняття, лабораторні роботи тощо.

Такі форми практичного навчання студентів давно впроваджуються в багатьох університетах України, у тому числі в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса. Перші юридичні клініки на Україні створювались, як правило, при юридичних ВНЗ за участю молодіжних студентських на інших громадських організацій у 1996 – 1999 рр. у Донецьку, Києві, Львові, Одесі, Ужгороді, Бердянську, Сімферополі, Луцьку.

Існують два основні різновиди клінік. Перша – це структурний підрозділ юридичного ВНЗ, але відособлений від нього внутрішніми нормативами, що має свій штат викладачів і все, що необхідно для його діяльності (діє в Україні). Друга – незалежна юридична клініка (досвід США). Це самостійна організація із правами юридичної особи, що може, як би «обслуговувати» не один навчальний заклад юридичної спрямованості, виконуючи ті ж функції, що й у першому варіанті.

Діяльність таких клінік має наступні напрямки: 1) викладання академічних навчальних курсів, що відрізняється особливостями: викладання будується на природному інтересі студента до життєвих ситуацій (наприклад, продаж неякісного товару); такі курси досить компактні й можуть бути націлені на

відпрацьовування конкретної практичної навички; на таких заняттях студент постійно самостійно виконує практичні завдання; у цих курсах змінено роль викладача, він – партнер й помічник по спільній справі; 2) спроба з'єднання ще не готового до самостійної діяльності студента з реальним клієнтом. При цьому клініка повинна гарантувати мінімально якісну юридичну допомогу за допомогою залучення викладачів – практиків.

Щоб юридична клініка належним чином виконувала покладені на неї завдання, вона повинна мати необхідну матеріальну базу. Перший тип клінік має свій власний бюджет і з урахуванням його здійснює свою діяльність. Незалежна ж клініка одержує фінансування як оплату своїх послуг від навчальних закладів, які направили своїх студентів. Зрозуміло, що освіта в таких випадках дорожчає, але зростає якість підготовки студентів.

Таким чином, сучасна юридична клініка являє собою певну організаційну структуру з необхідною матеріальною базою, основне завдання якої полягає у формуванні у студентів первинних умінь та практичних навичок правозастосування на реальних справах і життєвих проблемних ситуаціях.

ПІДСЕКЦІЯ 4 **ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ**

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

І.В. Атаманчук

У зв'язку з визначенням Україною інтеграції до Європейського Союзу як стратегічної мети, включаючи членство в цьому міжнародному об'єднанні, важливим завданням юридичної науки є приведення вітчизняного процесуального законодавства у відповідність до права Європейського Союзу, що зумовлює реформування правової системи країни в цілому та підготовки фахівців за спеціальністю «Право», зокрема. Досліджуючи чинники впливу на формування сучасного процесуального права України, неможливо залишити поза увагою вплив на формування вітчизняних процесуальних норм сучасних інтеграційних процесів. Шлях до європейської інтеграції передбачає модернізацію економіки, укріплення фінансової системи, створення прозорої та неупередженої судової та правоохоронної систем, діяльність яких буде спрямована в першу чергу на реальне забезпечення та захист основних прав та свобод людини. Цей процес передбачає реформування процесуально-правової системи України на основі принципів та стандартів, що утвердилися на загальноєвропейському рівні на основі сучасного демократичного міжнародного права в результаті діяльності європейських регіональних міжнародних організацій. До них, крім Європейського Союзу, відносяться і Рада Європи, а також Організація з безпеки і співробітництва в Європі.

На сьогодні, вельми актуальними є питання пов'язані з науковим аналізом чинників впливу сучасних інтеграційних процесів на розвиток вітчизняного процесуального права та опрацюванням на цій основі науково обґрунтованих напрямів його подальшого удосконалення у результаті гармонізації процесуального законодавства України із правовими нормами Європейського Союзу. Важливість процесів практичного використання правових інститутів та європейських стандартів у сфері процесуально-правового регулювання, актуальність питань гармонізації законодавства України із правовими нормами Європейського Союзу, зокрема, та європейської інтеграції в цілому, обумовлюють